

Warszawa, 3 czerwca 2003 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

36090

RPO-431954-III/03/KD/LN

Pan
prof. dr Jerzy Hausner
Minister Gospodarki,
Pracy i Polityki Społecznej

Szanowny Panie Ministrze,

W przepisach ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 ze zm.) oraz w przepisach ustawy z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (Dz.U. z 1998 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.) brak jest unormowań, regulujących kwestię wypłaty odsetek ustawowych z tytułu nieterminowej wypłaty świadczeń pieniężnych.

Przykładem może być art. 24 ust. 8 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz.U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514), który przewiduje prawo do odsetek ustawowych uprawnionych do zasiłku, dodatku szkoleniowego, stypendium oraz świadczenia przedemerytalnego, jeżeli powiatowy urząd pracy z przyczyn niezależnych od uprawnionych osób nie dokona wypłaty w terminie.

Możliwość dochodzenia odsetek przez podatnika przewidują również przepisy podatkowe.

Należy podkreślić, że w systemie prawa polskiego ocena należytego wykonania zobowiązania i określenie skutków jego niewykonania bądź nienależytego wykonania stanowi domenę prawa cywilnego. Zagadnienia te są regulowane przez art. 471 i następne Kodeksu cywilnego.. Przyjmuje się powszechnie, że odpowiedzialność ta obejmuje w szczególności zobowiązania wynikające z czynności prawnych jedno- i dwustronnych oraz aktów administracyjnych. Niewykonanie czy też nienależyte wykonanie istniejącego zobowiązania, niezależnie od jego źródła, pociąga więc za sobą

skutki wskazane w Kodeksie cywilnym. W odniesieniu do zobowiązań pieniężnych może to być - obok sankcji ogólnych - obowiązek płacenia odsetek. Stosownie do art. 359 § 1 Kc, „odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu”. Najważniejszym przepisem ustawowym przewidującym obowiązek płacenia odsetek jest właśnie przepis wprowadzający sankcję nienależytego wykonania zobowiązania pieniężnego, a mianowicie art. 481 Kc, który w § 1 stanowi: „Jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia...” Obowiązek ten powstaje niezależnie od źródła, z którego zobowiązanie zapłaty wynika.

Za dopuszczalnością drogi sądowej do dochodzenia odsetek w razie nieterminowego spełnienia świadczenia pieniężnego, którego źródłem był stosunek służbowy, Trybunał Konstytucyjny wypowiedział się już w uchwale z 25 stycznia 1995 r. (W. 14/94, OTK w 1995 r. cz. I, poz. 19). W uzasadnieniu uchwały wyraźnie podkreślono konieczność rozróżnienia elementów administracyjno-prawnych danego stosunku prawnego od skutków opóźnienia w wykonaniu świadczeń pieniężnych wynikających z tego stosunku. Trybunał Konstytucyjny uznał, iż „owa nieterminowość stanowi w takim wypadku zdarzenie prawne o charakterze cywilnoprawnym”. Z kolei w wyroku z dnia 10 lipca 2000 r., sygn. SK 12/99, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 1 Kpc rozumiany w ten sposób, iż w zakresie pojęcia „sprawy cywilnej” nie mogą mieścić się roszczenia dotyczące zobowiązań pieniężnych, których źródło stanowi decyzja administracyjna, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. W uzasadnieniu tego wyroku w pełni podzielił przytoczone wyżej stanowisko, że przepisy prawa cywilnego uzasadniają objęcie zakresem „sprawy cywilnej” roszczeń o zapłatę odsetek od świadczenia pieniężnego ustalonego decyzją administracyjną (OTK ZU Nr 5/2000, poz. 143).

Wprowadzenie regulacji, która *expressis verbis* dopuszczać będzie możliwość dochodzenia przed sądem powszechnym roszczeń wynikających z prawa do terminowej wypłaty świadczeń pieniężnych wzmocni - w mojej ocenie - ochronę uprawnionych do świadczeń rodzinnych oraz z systemu pomocy społecznej.

Z tego względu działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przedłożenie stanowiska w tej sprawie.

Z wyrazami szacunku

/-/